

ב"ה

פרשת ראה

בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך

ראה טו, יו"ד.

ובחנוני נא בזאת

איתא בגמרא¹: מאי דכתיב² עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר, עֶשֶׂר בשביל שתַּעֲשֶׂר . . זיל נסי . . (ופריך) ומי שְׁרִי לנסויי' להקב"ה, והכתיב³ לא תנסו את ה' . . (ומשני) חוץ מזו, שנאמר⁴ הביאו את כל המעשר אל בית האוצר . . ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים וגו", היינו, שבענין המעשר מותר לנסות את הקב"ה, ולא עוד אלא שהקב"ה מבקש שינסוהו בזה: "בחנוני נא בזאת גו".

וענין זה (אינו רק אגדתא, אלא) נפסק גם להלכה בשולחן ערוך הלכות צדקה⁵: "הצדקה שנותן . . תוסיף לו עושר וכבוד . . בכל דבר אסור לנסות את ה' חוץ מדבר זה כו". – ברמ"א שם: "ויש אומרים דוקא בנתינת מעשר מותר לנסות הקב"ה אבל לא בשאר צדקה". אבל, הסכמת רוב האחרונים⁶ – וכן איתא בספר חסידים⁷ – שענין זה הוא הן במעשר, והן בשאר צדקה.

¹תענית ט, רע"א.

²פ' ראה יד, כב.

³ואתחנן ו, טז.

⁴מלאכי ג, יו"ד.

⁵טור יו"ד סרמ"ז. ועד"ז ברמ"א שם ס"ד.

⁶ראה שדי"ח (כרך ג) קונטרס הכללים מערכת הנו"ן כלל טז. וש"י (הובא באג"ק ח"ז ע' קיד).

⁷סקמ"ד. וראה פירוש אזולאי (להחיד"א) והגהות מקור חסד (להר"ר מרגליות) שם.

ולהעיר מפירוש אחד המפרשים⁸ לספר חסידים שם, שמה שכתוב⁹ (במצות צדקה) "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך גו'" (שזהו תוכן הענין ד"עשר בשביל שתתעשר") – קאי (לא על נתינת הצדקה כשלעצמה, "נתן נתן לו", אלא) על זה ש"לא ירע לבבך בתתך לו",

– שהרי יש מקום להטענה שנאמרה לרבי עקיבא¹⁰: "אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם", וכיון ש"אינו מפרנסם", הרי זה ראייה – טוען הוא – שרצונו של הקב"ה שפלוני יהיה עני, ואם כן, מה לו לעשות דבר בניגוד לרצונו של הקב"ה?!... ובמילא, אף שבפועל יקיים ציווי התורה "נתן נתן לו", מכל מקום, "ירע לבבו" בתתו לו – ולזאת אומרת התורה: "ולא ירע לבבך בתתך לו" – כי, לאמיתתו של דבר רוצה הקב"ה ליתן ולהשפיע לפלוני (העני), אלא, שרוצה גם לזכות אותך במצות הצדקה, היינו, שהקב"ה נותן לך השפעה יתירה בתורת שליח לתת להעני¹¹. ו"בגלל הדבר הזה" – ש"לא ירע לבבך בתתך לו", בידעך שהנתינה לפלוני אינה משלך, אלא משל הקב"ה שנתן לך בתור שליח" – יברכך ה' אלקיך גו".

ואם הדברים אמורים בנתינת הצדקה בכלל – בנתינת צדקה בשביל מצות תלמוד תורה על אחת כמה וכמה:

מרו חכמינו ז"ל¹²: "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה. . . חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם. . . הוסיף מוסיפין לו".

ומהביאורים בזה – ש"תלמוד תורה" הוא ענין שלמעלה מהשתלשלות, ולכן ההוצאות דתלמוד תורה אינם בכלל הקיצבה דראש השנה, ששייכת לסדר השתלשלות, כיון שראש השנה הוא "יום תחלת מעשיך"¹³, שבו נמשכים כל הענינים דסדר ההשתלשלות על כל השנה כולה.

---

⁸פירוש אזולאי הנ"ל.

⁹פ' ראה טו, יו"ד.

¹⁰ב"ב יו"ד, א.

¹¹ראה ראבי"ע משלי יט, יז. סה"מ קונטרסים ח"א קיט, א.

¹²ביצה טז, רע"א.

¹³נוסח תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כז, א).

[ועל דרך זה "הוצאת שבתות והוצאת יום טוב" – שגם שבת¹⁴ ויום טוב הם למעלה מהשתלשלות, כידוע¹⁵ ששבת הוא בחינת "קדש"¹⁶, ויום טוב הוא (על כל פנים) בבחינת "מקראי קודש"¹⁷, ולכן, ההוצאות דשבת ויום טוב אינם בכלל הקיצבה דראש השנה, ששייכת לסדר השתלשלות].

ומזה מובן, שבנתינת צדקה בשביל מצות תלמוד תורה – שיש בזה שתי המעלות: מעלת הצדקה ("עֲשֵׂר בִשְׁבִיל שְׁתַּעֲשֵׂר") ומעלת תלמוד תורה (שההוצאה עליה אינה קצובה) – ה"בחנוני נא בזאת" ד"עשר בשביל שְׁתַּעֲשֵׂר" הוא ביתר שאת וביתר תוקף.

קטע משיחת יום א' פ' פנחס, י"ג תמוז, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשי"ב ח"ג ע' 54.

---

¹⁴ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 180 הערה 53.

¹⁵זחי"ג צד, א. א. צה, א. וראה לקו"ת צו יב, סעי"א ואילך. סידור (עם דא"ח) שער המועדים ריו, א ואילך. ובכ"מ.

¹⁶תשא לא, יד.

¹⁷אמור כג, ב. ד.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה